

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ
КРАЇНИ НА СВІТОВОМУ, ДЕРЖАВНОМУ
ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ**

8 лютого 2020 р.

м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Горник Володимир Гнатович – директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор наук з державного управління, доцент.

Кравченко Сергій Олександрович – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор наук з державного управління, доцент.

Безус Павло Іванович – в.о. завідувача кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор економічних наук, професор.

Путінцев Анатолій Васильович – в.о. завідувача кафедри фінансів та обліку Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат економічних наук, доцент.

Петровська Ірина Олегівна – в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник.

Формування економічної системи країни на світовому, державному та регіональному рівнях: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 8 лютого 2020 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2020. – 108 с.

ISBN 978-966-992-014-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на всеукраїнську науково-практичну конференцію «Формування економічної системи країни на світовому, державному та регіональному рівнях», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського 8 лютого 2020 р.

УДК 330.342(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Машкара-Чокнадій В. В.

ТОРГІВЕЛЬНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС
У РАМКАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ 6

Пристапа Т. В.

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ
В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ 11

НАПРЯМ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Гребінська С. І.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ
СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ 15

Марченко І. О.

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ КОЗІВНИЦТВА 19

НАПРЯМ 3. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Гелетканич Л. І.

АКТИВІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ
ЯК ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ
ЗМІСТУ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ 23

Земляк А. О.

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ 27

НАПРЯМ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Бабій П. С., Бабій С. В.

ІНФОРМАЦІЙНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 30

Бакуліч О. О., Кіс І. Р.

ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ
ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ 34

Гнилякевич-Проць І. З., Степанова Є. І.

СТУПІНЬ СПРИЙНЯТТЯ СПОЖИВАЧАМИ ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОДУКТІВ НА РИНКУ. МОДЕЛЬ РОДЖЕРСА 37

Гльченко Т. В. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	41
Каламан О. Б. ОСНОВНІ СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	46
Киш Л. М. ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ СТОВ «АГРОФІРМА «КРАСНЕ».....	51
Коноваленко А. С. ЗАСТОСУВАННЯ ПОНЯТТЯ «МЕХАНІЗМ» В ЕКОНОМІЦІ	54
Overchuk A. O. INFLUENCE OF CLOUD STORAGE ON MANAGEMENT	59
Рижкова Г. А., Островська О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ МЕТАЛЕВОГО ПОСУДУ В УКРАЇНІ.....	62
Саєнко А. М. УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «НКМЗ»	65
НАПРЯМ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Кисіль О. І. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	71
НАПРЯМ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Скороход І. С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	75
Чернихівська А. В. ПЛАНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ РІВНІ.....	79
НАПРЯМ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Ковальова Я. М. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ЧАСТИНІ ГАРАНТІЙНИХ ВИПЛАТ	84

Тараненко В. Є.
СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ В УКРАЇНІ 88

НАПРЯМ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Вовк Є. О.
НЕРЕЗИДЕНТИ ТА ЇХ РОЛЬ НА РИНКУ АКЦІЙ УКРАЇНИ..... 93

Молдован О. О.
ФІСКАЛЬНА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА ТА ЗНАЧЕННЯ
В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 96

Федорович І. М., Вацлавський О. І.
РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ
НА РИНКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ..... 101

НАПРЯМ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Машкара-Чокнадій Вікторія Василівна
*аспірантка кафедри міжнародних економічних відносин,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ТОРГІВЕЛЬНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У РАМКАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

Після найбільшого в історії розширення Європейського Союзу в 2004 році, коли до його складу увійшло аж десять європейських країн, Україна стала безпосереднім сусідом об'єднання, що відкрило для нас нові можливості для поглиблення двосторонньої співпраці. Подальше набуття Україною у 2008 році членства в СОТ, в свою чергу, забезпечило Україні рівноправне партнерство на світовому товарному ринку.

Далі слідувало підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС в 2014 році та Угоди про Поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі в 2016 році. Це надало ряд переваг для нашої держави – не тільки політичних, а й, в першу чергу, економічних. Після окупації Росією Криму та розгортання військових дій на Донбасі в 2014 році Україна повністю змінила вектор щодо ведення зовнішньо-торгівельної політики, зокрема відбулась переорієнтації зовнішньої торгівлі із Росії, яка багато років поспіль була нашим головним торгівельним партнером, на Європу.

Так, зовнішня торгівля між Росією та Україною досягла свого піку в 2011 році, коли обсяг взаємної торгівлі товарами і послугами склав майже 41,5 млрд дол.США (головним чином за рахунок зростання вартості імпорту таких російських енергетичних товарів як нафта та газ) [1]. Зниження обсягів торгівлі розпочалось ще в 2012 році та досягло мінімального значення в 2019 році (за даними Держкомстату обсяг експорту України до РФ за січень-вересень

2019 року склав 2,5 млрд дол. США, що становить -9,7% порівняно з 9 місяцями минулого року, а обсяг імпорту – 5,4 млрд дол. США, що становить -6,9% у порівнянні до минулорічного періоду [1]. Це підтверджує той факт, що загальний обсяг зовнішньої торгівлі між Україною та РФ за 2019 рік зменшився у десять разів, порівнюючи з показниками 2011 року.

Пошук нових ринків збуту для української продукції, що раніше експортувалась до Росії, в свою чергу, дав поштовх для активного розвитку зовнішньої торгівлі між Україною та Європою. Так, на сьогодні майже 43% вітчизняного експорту спрямовується на ринок ЄС. За даними митної статистики Державної фіскальної служби, обсяг зовнішньої торгівлі товарами України з країнами ЄС у січні-серпні 2019 року склав 30,083 млрд дол. США, що на 6% більше, ніж за аналогічний період минулого року. При цьому експорт у країни ЄС виріс на 7% (13,982 млрд дол. США), імпорт зріс на 4% (16,101 млрд дол. США). Від’ємне сальдо становить 2,118 млрд доларів. Частка країн ЄС в експорті з України становила 42%, в імпорті – 44% [2].

Україна займає третє місце у світі серед постачальників агропромислової продукції до ЄС (після США та Бразилії). За статистикою ЄС, з вересня 2018 року по серпень 2019 року цей показник становить 7,3 млрд євро, що майже на 2 млрд євро більше, ніж за минулий період [3].

Таблиця 1

Топ-10 країн-постачальників агропромислової продукції до ЄС

Позиція	Країна	Обсяг імпорту (серп. 2017 р. – верес. 2018 р.), млн євро	Обсяг імпорту (серп. 2018 р. – верес. 2019 р.)	
			млн євро	зміна, %
1	2	3	4	5
1	США	11.219	12.374	10,3
2	Бразилія	11.885	11.791	-0,8
3	Україна	5.075	6.995	37,9
4	Китай	5.537	6.089	10,0

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
5	Аргентина	5.219	5.065	-2,9
6	Швейцарія	4.598	4.656	1,3
7	Туреччина	4.534	4.476	-1,3
8	Індонезія	4.608	4.104	-10,9
9	Кот-д'Івуар	3.301	3.509	6,3
10	Індія	3.352	3.283	-2,0

Джерело: складено автором на основі [3]

Найважливішим напрямком європейського імпорту з третіх країн за 12 місяців були США (12,4 млрд євро), Бразилія (11,8 млрд євро), Україна (7,0 млрд євро), Китай (6,1 млрд євро) та Аргентина (5,2 млрд євро) [3] (див. табл. 1).

Як бачимо з таблиці 1, Україна є лідером за темпами зростання обсягів імпорту до ЄС за період 2018-2019 рр. (+37,9%). В першу чергу, такій високій позиції Україна завдячує введенню в дію зони вільної торгівлі з ЄС.

Підписання Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі забезпечило Україні доступ до найбільшого світового ринку, який охоплює на сьогодні 28 країн та населення, чисельність якого в 11 разів перевищує чисельність населення України. Це понад 500 мільйонів споживачів, середньорічний душевий дохід яких складає 39 тис. дол. США [4]. Однак, щоб Україна змогла використати всі вигоди від підписання даної Угоди, потрібно гармонізувати нашу законодавчу базу та дотримуватись відповідних стандартів та регламентів, які передбачені законодавством ЄС. Це, в свою чергу, забезпечить вітчизняним товарам вигідні умови щодо доступу до європейського ринку.

За чотири роки існування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, найбільшого позитивного зрушення було досягнуто у сільському господарстві. За підсумками січня-травня 2019 року, основою українського експорту до ЄС традиційно залишалися зернові (1,4 млрд дол. США), олія (610,5 млн дол. США), залишки харчової промисловості (272,8 млн дол. США),

насіння олійних культур (177,4 млн дол. США), м'ясо та харчові субпродукти (86 млн дол. США), плоди, горіхи та цедра (53 млн дол. США), вироби із зерна та хлібних злаків (36,4 млн дол. США), мед (34,6 млн дол. США) та кондитерські вироби (36,4 млн дол. США) [5].

І якщо більшість експертів схиляється до думки, що незважаючи на переваги зони вільної торгівлі з ЄС, Україна залишається головним постачальником сировини для Європи, статистичні показники свідчать про інше. Порівняння показників частки сировинного агроекспорту: в 2013 році – 89% загального обсягу, в 2018 рік – 82%. Можемо зробити висновок, що частка сировини в експорті знижується за рахунок зростання експорту готової продукції.

Серед пріоритетів ведення вільної торгівлі між Україною та ЄС є скасування мита для більшості українських товарів, а для певної групи товарів (в першу чергу сільськогосподарських) ЄС ввів безмитні нульові квоти, зокрема станом на кінець 2019 року Україна повністю використала 12 тарифних квот з 40. Це такі групи товарів як мед, цукор, крупи й борошно, оброблений крохмаль, оброблені томати, виноградний і яблучний соки, пшениця, кукурудза, м'ясо птиці, вершкове масло, оброблена продукція із зернових та крохмаль [6]. Така швидкість вичерпання квот свідчить про підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Цікавим є той факт, що вже за десять днів 2020 року Україна повністю закрила експортну квоту на мед, яку, в свою чергу, Європейський Союз збільшив в 2020 році до 6 тисяч тонн на рік. З початку 2020 року українські товаровиробники активно використовують можливості 19 з 40 тарифних квот в рамках Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Окрім меду, популярними серед українських експортерів є тарифні квоти на солод та пшеничну клейковину (уже використано 72% квот на 2020 рік), виноградний та яблучні соки (67%), цукор (28%), м'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці (25%), яйця та альбуміни (20%) [7].

Тарифні квоти дозволяють українським виробникам експортувати продукцію в країни Євросоюзу за пільговою або нульовою ставкою мита. Це допомагає легшому просуванню українських товарів на європейський ринок, збільшуючи попит на них. Загалом на 2020 рік Євросоюз збільшив квоти для 18 сільськогосподарських позицій. Серед них – м'ясо птиці (з 19,2 тисячі тонн до 20 тисяч тонн) і яйця (з 2,7 тисячі тонн до 3 тисяч тонн) [8].

На жаль, на сьогодні Україні не вдалося виконати всіх умов, зазначених в Угоді про вільну торгівлю з ЄС, що обмежує використання наданих можливостей від Євросоюзу в повному обсязі. Разом з тим ЄС йде на поступки вітчизняним товаровиробникам, про що свідчить збільшення експортних квот на агропромислові товари в 2020 році та запланований на 2021 рік офіційний перегляд змін щодо умов ведення вільної торгівлі між Україною та Євросоюзом.

Список використаної літератури:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Україна збільшила обсяги торгівлі з країнами ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/news/2019/09/06/ukrayina_zbilshyla_obsyagu_torgivli_z_krayinamy_yes
3. Monitoring EU Agri-Food Trade: Development until August 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/trade/documents/monitoring-agri-food-trade_aug_2019_en.pdf
4. Торгівля з ЄС в рамках поглибленої та всеосяжної угоди про вільну торгівлі / М. Хейлієр, В. Пятницький [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://me.gov.ua/Documents>
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agro.me.gov.ua>
6. Україна минулого року повністю закрила євроквоти на 12 продуктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agroportal.ua/ua/news/ukraina/ukraina-v-proshlom-godu-polnostyu-zakryla-evrokvoty-na-12-produktov/>
7. Україна закрила квоти на експорт меду за 10 днів нового року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eu-ua.org/novyny/ukrayina-zakryla-kvoty-na-eksport-medu-za-10-dniv-novogo-roku?fbclid=IwAR1Dq9fs1nkAXvTiEjkUPbPecKcF_CW9N_0wO5gwmDQib8JLq83-yM_IyyI